

Zsuzsit meg lehet menteni?

Zsuzsinak július 16-án ünneplik a 118. születésnapját, ennek ellenére még igen jól bírja magát: Debrecenből naponta háromszor kijár az erdőbe, hogy oda-vissza tegyen 80 kilométert. Zsuzsi – teljes nevén Zsuzsi Erdei Kisvasút – tehát rendben volna. Az egyetlen gond vele az, hogy az utóbbi időben lecsökkent az utasforgalma. Fapadjain olykor csak néhány utas üldögél. Az önkormányzat szerint van megoldás Zsuzsi bajára: rendbe kell hozni a végállomás környékét, hogy a terület ismét Debrecen egyik legnépszerűbb kirándulós helye legyen.

Zsuzsi az ország legrégebbi erdei kisvasútja, amely Debrecenben közlekedik 1882 óta. Születésnapját – vasárnap – nagyszabású rendezvényvel ünnepli meg a Zsuzsi Erdei Kisvasútért Alapítvány és Baráti Kör.

A kisvasúttal kapcsolatos események ma már a helytörténeti legendárium szerves részét képezik. Zsuzsi eredetileg a teherforgalom bonyolítására létesült, fát szállítottak vele. A vágány nyomtávolsága Európában egyedülálló módon 950 milliméter volt, ezt az 1960-as években építették át a többi kisvasúttal megegyező, 760 milliméteresre. Ekkor mondták búcsút a gőzmozdonynak is, hogy helyét átvegye a dízel.

A kisvasutat a húszas években nyitották meg a személyforgalom számára. Hamar népszerűvé vált, a város környékén lakóknak ugyanis más közlekedési eszköz nem állt a rendelkezésükre, mint ahogy a tanyák felé nem vezetett kövezett út. A vasút jó néhány községet, tanyát érintett, összekötve a nyírségi települé-

seket a hajdúságiakkal. Fontos szerepet játszott a kiskereskedelemben.

A tanyasiak a vasút járásához igazították az óráit, és a pici vonatot úgy becézték, mintha élő személy volna. Mindennapos volt, hogy a vonat nem a megállóban, hanem útközben vette föl az utasokat, bevárva türelmesen mindenkit. Állítólag a tanyák népe nevezte el a vasutat Zsuzsinak.

Századik éve felé közeledve, 1977-ben Zsuzsi – mint akkortájt az efféle vasutak – üttörött lett. A MÁV megszüntette a menetrend szerinti járatot, és Debrecen Üttörővasút néven átadta Zsuzsit a városnak. Ennek következtében a piacozásnak is vége lett: a kofáknak tíz kilométert is kellett volna gyalogniuk, mire buszra ülhetek volna a portékájukkal. De nem gyalogoltak, és nem is ültek buszra – kisgazdaságok sora ment tönkre.

Zsuzsinak pedig ott maradtak a kirándulók, akik nem tudták nyereségesen elartani. Az önkormányzat a vasútvonal

megszüntetésével döntött, ám a lakossági tiltakozás hatására a kisvasutat 1996-ban újra pályára állították – a Zsuzsi Erdei Vasút Kht. üzemeltetésében.

Itt tartunk ma.

A kisvonat naponta csak háromszor közlekedik, legalábbis a tavaszi-nyári hónapokban, októbertől ápriliséig viszont csak hétfévenként meg ünnepnapokon utazhatunk vele.

Pedig nem akármilyen látványban lehet része annak, aki Debrecenből a Zsuzsival indul neki az erdőnek. Néhol úgy érezzük, mintha zöldre festett alagútban zötykölődnénk. Csereerdő állomásnál található az Ördögárok, amely a római erődítményrendszer emlékét őrzi, útba esik Martinka, ahonnan a fancsikai templomromhoz juthatunk el. Csak hát a hármashegyfaljai végállomás, az ne így nézne ki. Itt semmi sincs, illetve mégis van: egy lepusztult épület, amire ránézni se jó.

Hármashegyfalja persze szeretné, ha a végállomást rendbe tennék. Sőt – mint Somogyi Béla alpolgármester elmondta – a települést is vonzóvá tennék a kirándulók számára. Elsősorban a volt iskolaépületről van szó, amely most elhanyagolt, még a vizet is elzárták benne. Pedig az épület felújításával föllendülhetne a Zsuzsi forgalma, és ezzel együtt a debreceniek kikapcsolódási lehetőségei is nő-

Amikor még nem volt magányos

FOTÓ: CZEGLÉDI ZSOLT

nének. A felújításhoz persze pénz kell. Az önkormányzat – ezért – a Povolny Ferenc Szakképző Iskolának átadta az épületet, amelyre így szakképzési támogatást lehet igényelni. Abban is reménykednek az itteniek, hogy pályázatokkal, szponzori támogatásokkal, civil szervezetek segítségével forrásokhoz juthatnak. Lehetőséget látnak arra is – hiszen a természetvédelmi nevelést és a diákutazást a kormányzat is támogatja –, hogy a területen regionális bázisiskolát,

illetve erdei iskolát hozzanak létre. A debreceni óvodák is igénylik, hogy a kisváros kulturált körülmények között ismerteressék meg az erdő csodáival.

Szakemberek szerint ha a hármashegyfaljai elképzelések megvalósulnának, a kisvasút gondjai is megoldódnának. Vonzó lehet az is – bár kevesen tudják –, hogy az utasok is vezethetik a mozdonyt, az utazás végén pedig tiszteletbeli mozdonyvezetői oklevelet kapnak.

Kácsor Zsolt